

Innst. 346 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 92 L (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om endringar i straffegjennomføringsloven mv.

Til Stortinget

1. Sammendrag

1.1 Hovudinnhaldet i proposisjonen

I proposisjonen gjer Justis- og beredskapsdepartementet framlegg om diverse endringar i straffeloven, straffeprosessloven og straffegjennomføringsloven. Framlegga er dels ledd i det laupande arbeidet med revisjon av lovverket for straffegjennomføring, men òg ledd i oppfølginga av St.meld. nr. 37 (2007–2008) Straff som virker – mindre kriminalitet – tryggere samfunn (kriminalomsorgsmelding).

Proposisjonen inneheld mellom anna framlegg om nye heimlar for direkte innsetjing i overgangsbustad og overføring mellom gjennomføringsformer. Einskilde føresegner er berre av språkleg art.

Departementet legg elles til grunn at lovframlegga ikkje vil gjeve særskilte administrative eller økonomiske konsekvensar. Eventuelle meirutgifter som følgje av framlegga kan verte dekkja innanfor gjeldande budsjetttrammer.

1.2 Høve til å peike ut personundersøkarar

Det følgjer av straffeprosessloven § 163 fyrste ledd at det er «vedkommende lokale kontor for kriminalomsorg i frihet» som peikar ut ein skikka person til å gjennomføre personundersøking, om ikkje retten har oppnemnd ein særskild person til å utføre undersøkinga.

Departementet meinte i høyringsnotatet at det er ei upraktisk løysing at berre «det lokale kontor for

kriminalomsorg i frihet» kan peike ut kven som skal utføre personundersøking. Det vart difor foreslått å endre straffeprosessloven § 163 fyrste ledd, slik at kompetansen til å peike ut personundersøkarar vert lagd til kriminalomsorga. Dette vil innebere ei meir fleksibel nytting av ressursane. Nærmare om retten til å peike ut personundersøkarar, samt kven som skal utføre undersøkinga, vart foreslått regulert i forskrift.

Departementet foreslår at kriminalomsorga – og ikkje som i dag spesifisert til kriminalomsorga i fri-dom – skal peike ut personundersøkarar. Regionkontora vil kunne fange opp tilfelle kor det vil vere meir formålstenleg om andre enn det lokale friomsorgskontoret gjennomfører personundersøkinga. Departementet kan heller ikkje sjå at dette skulle vere problematisk for påtalemakta.

1.3 Høve til å avgjere at dom på fullføring av reststraff skal fullbyrdast

Etter gjeldande rett skal vedtak om fullføring av subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 28 b fyrste ledd bokstav a og fengselsstraff etter straffeloven § 54 nr. 2, treffast av regionalt nivå i kriminalomsorga. Dette følgjer av straffeprosessloven § 455 fyrste ledd fjerde setning, jf. straffegjennomføringsloven § 58 andre ledd.

Endringsframlegget går ut på å leggje inn «reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44» i ordlyden, da visinga til § 44 ved ein inkurie ikkje er teke med i lovføresegna. Ingen av høyringsinstansane har innvendingar mot framlegget. Departementet ynskjer difor å endre lova i samsvar med framlegget, slik at òg innsetjing for soning av reststraff vert avgjort av regionalt nivå i kriminalomsorga.

1.4 Tilgjenge til opplysingar om hemmeleg telefonnummer mv. som er underlagt teieplikt

Ekomloven § 2-9 pålegg både tilbydarar av elektronisk kommunikasjonsnett eller kommunikasjons-teneste, og personar som utfører arbeid eller teneste for ein slik tilbydar, teieplikt om bruk av elektronisk kommunikasjon. Teieplikta omfattar innhaldet i kommunikasjonen og andre personar sin bruk av elektronisk kommunikasjon. Omgrepet «bruk» omfattar alle sider av eit abonnement av elektronisk kommunikasjon. Dette medfører at mellom anna trafikkdata, lokaliseringsdata (opplysingar om tilknytning til ein basestasjon), tidspunkt for logging av og på Internett – eller e-postteneste, samt abonnement- og brukardata, er underlagt teieplikt.

Politiet og påtalemakta har, etter ekomloven § 2-9 fyrste ledd tredje punktum, tilgjenge til avtalebasert hemmeleg telefonnummer og andre abonnementsopplysingar, medrekna elektronisk kommunikasjonsadresse. Unntaket frå teieplikta er ikkje avgrensa til arbeid med etterforsking av straffesaker. Denne typen opplysingar kunne dermed nyttast av politiet i samband med innkalling av straffedømde til soning, før denne oppgåva ved lov vart overført frå politiet til kriminalomsorga.

Einskilde andre myndigheiter har òg, på særskilde vilkår, tilgjenge til denne typen opplysingar med heimel i merverdiavgiftsloven, tolloven og ligningsloven. Desse unntaksheimlane er grunnjevne i kontrollomsyn, og dei er eit middel for å fremje varetaking av myndigheitene sine lovpålagte kontrolloppgåver.

Høvet til å ha hemmeleg telefonnummer mv. er grunnjevne i omsynet til sjølve å ha kontroll over sitt eige privatliv og sine kontaktopplysingar. Ynskje om å kontrollere kven som har tilgjenge til opplysingane er likevel ikkje tungtvegande i alle samanhengar. Høvet til å ha hemmeleg kontaktinformasjon bør ikkje kunne nyttast som eit middel for å unndra seg fullbyrding av straff.

Departementet ynskjer på bakgrunn av dette ein noko snevrare ordlyd, som av omsyn til personvernet ikkje er meir omfattande enn kva som er naudsynt for varetaking av formålet med føresegna. Departementet ynskjer difor ikkje å ta med uttrykket «elektronisk kommunikasjonsadresse» i lovframlegget, og heime-len vil etter dette omfatte «avtalebasert hemmelig telefonnummer eller andre abonnementsopplysninger». Å utelate «elektroniske kommunikasjonsadresser» frå ordlyden vil ikkje vere til hinder for seinare å vurdere bruk av e-post ved innkalling til soning.

Departementet meiner at lovframlegget om tilgjenge til opplysingane er i samsvar med EMK artikkel 8, og går inn for at lovframlegget vert teke inn i straffegjennomføringsloven § 7 a.

1.5 Utvida bruk av overgangsbustad

Hovudregelen ved innsetjing i fengsel er at kriminalomsorga skal setje domfelte direkte inn i fengsel med høgt tryggleiksnivå. Dersom det er idømd fengselsstraff på inntil 2 år, skal kriminalomsorga vurdere om domfelte kan setjast direkte inn i fengsel med lågare tryggleiksnivå. Slik innsetjing skal ikkje finne stad dersom formålet med straffa eller omsynet til tryggleiken talar mot det, eller dersom det er grunn til å anta at domfelte vil unndra seg straffegjennomføringa. I særlege tilfelle kan domfelte setjast direkte inn i fengsel med lågare tryggleiksnivå.

Når delar av straffa er gjennomført, kan innsette overførast frå fengsel med høgt eller lågare tryggleiksnivå til fortsatt straffegjennomføring i overgangsbustad. Overføring skal ikkje finne stad dersom formålet med straffa eller omsynet til tryggleiken talar mot det, eller dersom det er grunn til å anta at innsette vil unndra seg straffegjennomføringa.

Departementet ynskjer å auke bruken av straffegjennomføring i fengsel med lågare tryggleiksnivå. Høve til direkte innsetjing i overgangsbustad vil skape ytterlegare moglegheiter for at domfelte kan gjennomføre straff i fengsel med lågare tryggleiksnivå, i tråd med prinsippa i St.meld. nr. 37 (2007–2008) Straff som virker. Departementet vidarefører difor framlegget i høyringsnotatet om at føresegn om direkte innsetjing i overgangsbustad vert teke inn i straffegjennomføringsloven § 11.

Normalitetsprinsippet er sentralt under soning i overgangsbustad. Dei innsette får moglegheit til butrening, utvikling av sosiale eigenskapar og varetaking av forholdet til familie og pårørande, samstundes som dei er under straffegjennomføring og må rette seg etter dei rammer kriminalomsorga set for soninga. Soning i overgangsbustad gjev òg betre moglegheiter for å oppretthalde kontakt med anna sosialt nettverk, som skule og arbeidsplass, under soninga.

Nærmare føresegner om ordninga, medrekna utveljing av kandidatar og organisering av aktivitetstilbod, vert gjevne i forskrift og retningslinjer.

1.6 Overføring mellom gjennomføringsformer

Dei ulike heimlane for tvungen overføring av innsette til anna fengsel finst i § 14 fyrste ledd:

«Kriminalomsorgen kan overføre innsatte til et annet fengsel dersom

- det er sannsynlig at innsatte har begått eller vil begå en straffbar handling,
- det er grunn til å anta at innsatte vil unndra seg gjennomføringen,
- innsatte til tross for skriftlig advarsel har særlig negativ innflytelse på miljøet i fengslet,
- overføring er nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet i fengslet, eller
- bygningmessige eller bemanningmessige forhold eller plassmangel gjør det nødvendig.»

Overføring i samsvar med bokstavane a, b og c er grunngeve i omstende innsette kan lastast for, medan overføring med heimel i bokstav e er grunngeve i behov i kriminalomsorga. Overføring med heimel i bokstav d kan vere grunngeve i omstende knytt til både den innsette og kriminalomsorga.

Framlegga om endring av § 14 har sin bakgrunn i forslag frå kriminalomsorga. Det er gjort framlegg om endring av reglane for overføring ved «særleg negativ innflytelse på miljøet i fengselet», samt av omsyn til tilsette, av omsyn til fangesamansettinga og for å vareta innsette sine behov.

Departementet meiner difor at omsynet til retts-tryggleik og likebehandling tilseier at føresegna burde endrast, og foreslår på denne bakgrunnen å endre føresegna til «dette er nødvendig for å hindre at innsatte, til tross for at adferdssamtale er gjennomført, fortsetter å påvirke miljøet i fengslet på en særleg negativ måte». Nærmare reglar for bruk av åtferds-samtale og åtferdsavtale vert gjevne i retningslinjer til straffegjennomføringsloven.

Det er i dag ikkje nokon uttrykkeleg heimel for overføring av ein innsett på bakgrunn av omsynet til ein konkret tilsett. I einskilde tilfelle, til dømes ved vald og truslar mot tilsette, kan det likevel vere grunnlag for å overføre med heimel i straffegjennomføringsloven § 14 fyrste ledd bokstav d, for å oppretthalde ro, orden og tryggleik i fengselet.

Departementet ynskjer difor heller at føresegna skal gjelde «når særlege forhold foreligger som gjør overføring nødvendig av hensyn til en tilsatt eller vedkommendes tjenesteutøvelse eller omstendighetene for øvrig gjør det påkrevet». Føresegna vil da omfatte eit vidare spekter av omstende ved forholdet mellom ein innsett og ein tilsett, men likevel vere avgrensa til omstende som har påverknad på den tilsette eller utøving av tenesta. Dette kan til dømes vere i form av psykiske belastningar, at den tilsette sin habilitet og tillita til kriminalomsorga vert svekka eller andre omstende som kan hindre ei forsvarleg tenesteutøving. Framlegget vil òg gjeve heimel for overføring når tilsette eller tilsette sine nærstående er fornærma eller etterlatne i innsette si straffesak. For den tilsette vil belastninga ved å måtte møte og omgåast den aktuelle innsette på arbeidsplassen kunne vere like aktuell, trass i at den idømde straffa er ferdig sona. Departementet meiner difor at òg tidlegare domfellingar, kor den tilsette eller nokon av den tilsette sine nærstående er fornærma eller etterlatne, vil kunne gjeve grunn til overføring av innsette. Det same kan òg gjelde dersom den innsette er sikta for eit straffbart forhold, til dømes vald eller truslar, kor den tilsette sjølv eller tilsette sine nærstående er fornærma eller etterlatne. Omstende rundt siktinga kan vere av ein slik belastande karakter at

innsette bør kunne overførast, trass i at straffesaka framleis ikkje er rettskraftig avgjort.

Sentralforvaltninga for kriminalomsorga vil gjeve nærmare retningslinjer for skjønnsutøvinga ved overføring av innsette. Plassering og flytting av tilsette internt i dei ulike einingane ligg innafør arbeids-gjevar sin styringsrett.

Kriminalomsorga har i dag ikkje høve til å overføre innsette til anna fengsel aleine på bakgrunn av omsynet til fangesamansetjinga. Fangesamansetjinga kan likevel vere eit av momenta som er relevante å vurdere ved ei overføring på bakgrunn av omsynet til ro, orden og tryggleik. Departementet meiner at det er behov for ein heimel for overføring av innsette til ei anna avdeling når det er naudsynt av omsyn til fangesamansetjinga. Heimelsgrunnlaget kan til dømes vere aktuelt dersom fleire innsette som er dømde i same straffesak, sonar på same avdeling, eller dersom fleire innsette i ei bestemd avdeling er med i same kriminelle nettverk. Departementet foreslår ordlyden «dersom det er nødvendig for å unngå en uheldig sammensetning av innsatte».

Gjeldande rett gjev ikkje rom for å overføre innsette til anna fengsel aleine på bakgrunn av at det vil vere formålstenleg for den innsette sjølv. Departementet gjer framlegg om ein ny heimel for overføring av innsette til anna fengsel, når dette oppfyller den innsette sine behov på ein formålstenleg måte.

1.7 Utelating frå fellesskapet i førebyggjande hensikt

Heimlane for utelating av innsette frå fellesskapet i førebyggjande hensikt går fram av straffegjennomføringsloven § 37. Bokstav a i føresegna regulerer høve til utelating frå fellesskapet «dersom det er nødvendig for å hindre at innsatte til tross for skriftlig advarsel fortsetter å påvirke miljøet i fengslet på en særleg negativ måte».

Uttrykket «skriftlig advarsel» er noko uklårt, og departementet er kjent med at vilkåret vert praktisert ulikt. Omsynet til systematikk og samanheng i straffegjennomføringsloven tilseier at uttrykket «skriftlig advarsel» vert fjerna frå § 37, da departementet òg ynskjer å ta bort uttrykket frå § 14. Ordlyden i føresenga vert da «hindre at innsatte fortsetter å påvirke miljøet i fengslet på en særleg negativ måte».

1.8 Unnlating av å rette seg etter pålegg om oppmøte til fullbyrding av straff

Det følgjer av straffeprosessloven at kriminalomsorga skal gjeve domfelte som er på rifrot, pålegg om å møte til fastsett tid og stad for fullbyrding av fri-domsstraff eller samfunnsstraff. Forsettleig eller grov aktlaus unnlating av å følgje pålegg som nemnt, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil 3 månader.

Føresegna gjeld altså, etter ordlyden, både for fengselsstraff og samfunnsstraff.

Departementet greia i høyringsnotatet ut om at unnlating av oppmøte til samfunnsstraff i praksis ikkje vert meld til politiet, men i staden vert rekna som brot i straffegjennomføringa som gjer grunnlag for reaksjon etter straffegjennomføringsloven § 58. For å bringe lova i samsvar med gjeldande praksis, gjorde departementet framlegg om å ta bort unnlating av oppmøte til samfunnsstraff frå straffegjennomføringsloven § 40 sjuande ledd.

Departementet vidarefører framlegget i høyringsnotatet.

1.9 Prøvelauslating av utanlandske innsette der utvisinga skal setjast i verk samstundes med lauslatinga

Etter straffegjennomføringsloven § 42 sjette ledd kan kriminalomsorga setje som vilkår for prøvelauslating frå fengsel at vedtak om utvising vert sett i verk. Dersom det er sett eit slikt vilkår for prøvelauslatinga, og det viser seg at uttransporteringa ikkje kan gjennomførast, kan den domfelte setjast attende i fengsel.

Føresegna opnar for at utanlandske innsette med utvisingsvedtak kan haldast fengsla utover to tredjedels tid, eventuelt til heile straffa er gjennomført, dersom utvisingsvedtaket ikkje let seg setja i verk ved tidspunktet for forventa prøvelauslating. Føresegna er grunngeve i omsynet til at vedtak om utvising skal effektuerast på ein formålstenleg måte, og ikkje omstende knytt til dommen eller straffegjennomføringa.

Prøvelauslatingsreglane har vore vurderte av Sivilombodsmannen, og han ga uttrykk for tvil knytt til om prøvelauslatingsreglane let seg forene med EMK artikkel 5 om retten til fridom. Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) legg til grunn at EMK artikkel 5 set krav om tilstrekkeleg årsaks-samanheng mellom domfellinga og eit eventuelt seinare grunnlag for fridomstap. Ombodsmannen stilte spørsmål ved om det ligg føre tilstrekkeleg årsaks-samanheng når fortsatt fridomstap eine og åleine er grunngeve i ei manglande iverksetjing av utvisingsvedtaket.

Departementet foreslår å oppheve straffegjennomføringsloven § 42 sjette ledd. Opphevinga vil bringe lova i samsvar med gjeldande praksis. Ei oppheving av § 42 sjette ledd vil eliminere tvil rundt forholdet mellom prøvelauslatingsreglane i straffegjennomføringslova og EMK artikkel 5.

Dersom dei alminnelege vilkåra for prøvelauslating er oppfylte, skal innsette etter framlegget prøvelauslatast, med mindre det er grunnlag for fengsling etter utlendingsloven eller lauslating kan seiast å vere utilrådeleg.

1.10 Kva for straffegjennomføringsreglar som gjeld for innsette i varetekt mv.

Straffegjennomføringsloven kapittel 4 har særreglar for gjennomføring av «Varetekt og andre reaksjonar når det er særskilt bestemt i lov». Det er likevel naturleg at òg einskilde andre føresegn i lova vert nytta når det gjeld desse gruppene innsette. Straffegjennomføringsloven § 52 gjev ein uttømmende oversikt over kva for føresegn dette gjeld.

Departementet drøfta i høyringsnotatet om det er straffbart å unndra seg varetekt eller andre reaksjonar særskild bestemd ved lov.

Departementet vil ikkje innføre straff for unndraging frå varetekt. Unndraging frå varetekt vil likevel ikkje vere utan betydning for eventuell seinare straffegjennomføring, men kunne vere ei omstende det er relevant å leggje vekt på ved vurdering av behov for tryggingstiltak.

1.11 Avgjerdsmyndigheit ved soningsutsetjing

I samband med at kriminalomsorga 1. april 2010 tok over ansvaret for å kalle domfelte inn til soning, er myndigheita til å avgjere utsetjing av soning i inn-til seks månader lagt til lokalt nivå i kriminalomsorga. Regionalt nivå i kriminalomsorga behandlar saker om utsetjing av soninga i meir enn seks månader.

Ifølgje straffegjennomføringsloven er det regionalt nivå i kriminalomsorga som avgjer søknad om soningsutsetjing når søknaden gjeld soning av subsidiær fengselsstraff etter brot på vilkåra for samfunnsstraff. Departementet gikk i høyringsnotatet difor inn for å endre føresegna, slik at ho samsvarar med ovan-nemnde praksis på området.

Fleirtalet av høyringsinstansane som har valt å kommentere framlegget, meiner det er positivt at lova vert endra, slik at ho speglar noverande praksis. Departementet fører vidare framlegget.

2. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til at det i proposisjonen foreslås at kriminalomsorgen – og ikke som i dag spesifisert til kriminalomsorgen i frihet – skal peke ut personundersøkere. Videre foreslås det at kriminalom-

sorgen skal få tilsvarende unntak for taushetsplikt som politi og påtalemyndighet har, knyttet til å få vite hvilket avtalebasert hemmelig telefonnummer en person har, i den hensikt å få innkalt vedkommende til soning. Slik rett hadde politiet inntil 2010 da det var politiet, ikke kriminalomsorgen selv, som innkalte til soning. Komiteen ser dette som helt nødvendige endringer som kan effektivisere kriminalomsorgens arbeid. Komiteen er også tilfreds med at departementet har tatt tilbørlige personvern hensyn, basert på innspill i høringsrunden.

I tillegg viser komiteen til at det foreslås endringer i regelverket knyttet til bruk av overgangsbolig. Hovedregelen ved innsetting i fengsel er at kriminalomsorgen skal sette domfelte direkte inn i fengsel med høyt sikkerhetsnivå, jf. straffegjennomføringsloven § 11 første ledd. Dersom det er idømt fengselsstraff på inntil 2 år, skal kriminalomsorgen vurdere om domfelte kan settes direkte inn i fengsel med lavere sikkerhetsnivå. Dette skal etter gjeldende rett ikke finne sted dersom formålet med straffen eller hensynet til tryggheten taler mot det, eller dersom det er grunn til å anta at domfelte vil unndra seg straffegjennomføringen. I særlige tilfelle kan domfelte settes direkte inn i fengsel med lavere sikkerhetsnivå.

Komiteen viser til at innsatte kan overføres fra fengsel med høyt eller lavere sikkerhetsnivå til fortsatt straffegjennomføring i overgangsbolig etter § 15 tredje ledd, når deler av straffen er gjennomført. Overføring skal ikke finne sted dersom formålet med straffen eller hensynet til samfunnets trygghet taler mot det, eller dersom det er grunn til å anta at innsatte vil unndra seg straffegjennomføringen. Komiteen viser til at det foreslås å øke bruken av straffegjennomføring i fengsel med lavere sikkerhetsnivå. Økt mulighet til direkte overføring til overgangsbolig vil ifølge forslaget skape ytterligere muligheter for at domfelte kan gjennomføre straff i fengsel med lavere sikkerhetsnivå. Komiteen har merket seg at regjeringen derfor foreslår at forutsetningen om direkte innsetting i overgangsbolig tas inn i straffegjennomføringsloven § 11. Komiteen støtter forslaget og begrunnelsene gitt for dette.

Komiteen peker avslutningsvis på at forutsetningene for hva som skal til for at innsatte ved tvang skal kunne overføres til et annet fengsel, praktiseres ulikt fra fengsel til fengsel. Departementet foreslår derfor at det skal settes som vilkår at det gjennomføres en «adferdssamtale» før dette skjer. Dette er et tiltak som komiteen støtter for å øke forutberegneligheten for den enkelte innsatte og en mer ensartet praksis.

For øvrig viser komiteen til proposisjonen og begrunnelsen gitt for de ulike forslagene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil motsette seg opphevelse av straffegjennomføringsloven § 42, sjette ledd. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at utenlandske kriminelle som soner straff i Norge, umiddelbart blir utvist fra landet når soningen er gjennomført. Dersom en utenlandsk statsborger skal prøveløslates før hele dommen er ferdig sonet, må det etter disse medlemmers oppfatning fortsatt stilles som vilkår at vedkommende skal utvises fra landet. Disse medlemmer mener i utgangspunktet at innsatte med utenlandsk statsborgerskap ikke skal løslates før hele dommen er sonet, såfremt dette ikke er en del av en soningsoverføringsavtale med et annet land. Disse medlemmer vil påpeke at det i dag er tusenvis av utenlandske kriminelle som er ute i samfunnet uten at myndighetene har kontroll på hvor de er, hvor de bor, hva de gjør, eller om de i det hele tatt fortsatt befinner seg i landet. Det er grunn til å anta at mange av disse fortsetter sin kriminelle karriere når de er løslatt. Dette er personer som ikke skal integreres i det norske samfunnet, og de må derfor sone hele den idømte straffen helt ut uten permisjoner og prøveløslatelse. Innsatte med en slik bakgrunn skal sone i egne enheter innen kriminalomsorgen som kun har innsatte med utenlandsk bakgrunn og som skal utvises etter endt soning. Å slippe denne gruppen innsatte ut i det norske samfunnet på prøveløslatelse er et risikoprojekt som vil føre til mer kriminalitet. Norske myndigheter må i den perioden vedkommende soner gjennomføre et grundig arbeid mot hjemlandet for å få på plass avtale om mottak når straffen er ferdig sonet.

Disse medlemmer stemmer imot at straffegjennomføringsloven § 42 sjette ledd oppheves.

Disse medlemmer viser til at Riksadvokaten mener at forslaget om direkte overføring til overgangsbolig går lengre enn det som var forutsatt i St.meld. nr. 37 (2007–2008) Straff som virker, og at det til dels også innebærer noe annet. Han mener at slik bruk av overgangsboligene bryter med de grunnleggende prinsippene bak straff og de preventive hensynene. Flere av kriminalomsorgens regioner påpeker at forslaget har konsekvenser for praktiseringen av progresjon i soningen og muligheten for å sluse domfelte ut i samfunnet etter et lengre opphold i fengsel. Disse medlemmer peker på den grunnleggende tanken bak overgangsboligene, og at en endret bruk av disse vil ta plasser fra langtidssonere. Disse medlemmer støtter derfor ikke det fremlagte forslaget på dette punktet.

3. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i straffegjennomføringsloven mv.

I

I lov 22. mai 1902 nr. 10 Almindelig borgerlig straffelov vert det gjort følgjande endringar:

§ 54 nr. 2 fyrste ledd skal lyde:

Dersom den domfelte alvorlig eller gjentatt bryter fastsatte vilkår, kan retten bestemme ved dom at straff helt eller delvis skal fullbyrdes. Ved vilkår om narkotikaprogram og program mot ruspåvirket kjøring, kan kriminalomsorgen bringe saken inn for retten med begjæring om slik dom. Dommen må være avsagt innen tre måneder etter at prøvetiden gikk ut. Reglene om forsvarer og om pågripelse og fengsling i straffeprosessloven § 100 og *kapittel 14* gjelder tilsvarende. *Reglene om varsling i straffeprosessloven § 243 gjelder tilsvarende for rettsmøter om omgjøring. Kriminalomsorgen skal varsles etter samme regler som påtalemyndigheten.*

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker vert det gjort følgjande endringar:

§ 163 fyrste ledd skal lyde:

Personundersøkelse utføres av en skikket person som *kriminalomsorgen* utpeker, om ikke retten oppnevner en bestemt person til å foreta undersøkelsen.

§ 455 fyrste ledd fjerde punktum skal lyde:

For dom som beslutter å fullbyrde subsidiær fengselsstraff etter straffeloven § 28 b første ledd bokstav a, *reststraff etter prøveløslatelse etter straffegjennomføringsloven § 44 annet ledd* og fengselsstraff etter straffeloven § 54 nr. 2, treffes vedtak om fullbyrding av *regionalt nivå i kriminalomsorgen*.

III

I lov 18. mai 2001 nr. 21 om gjennomføring av straff mv. vert det gjort følgjande endringar:

§ 7 bokstav i skal lyde:

- i) Taushetsplikt er ikke til hinder for at kriminalomsorgen gir opplysninger som nevnt i § 26 sjette ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 *sjette* og *syvende* ledd og straffeloven

§ 39 g femte ledd, til den fornærmede i straffesaken eller dennes etterlatte.

§ 7 a overskriften skal lyde:

Opplysningsplikt overfor kriminalomsorgen

§ 7 a andre ledd ny bokstav d skal lyde:

- d. Tilbyder av tilgang til elektronisk kommunikasjonsnett eller kommunikasjonstjeneste; opplysninger om avtalebasert hemmelig telefonnummer og andre abonnementsopplysninger.

§ 7 b fyrste ledd skal lyde:

For regler om varsling til fornærmede eller dennes etterlatte om kriminalomsorgens avgjørelser, se § 16 sjette ledd, § 20 annet ledd, § 36 tredje ledd, § 40 siste ledd, § 42 *sjette* og *syvende* ledd og straffeloven § 39 g femte ledd.

§ 11 overskriften skal lyde:

§ 11 *Innsettelse i fengsel og overgangsbolig*

§ 11 nytt femte ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen skal vurdere om domfelte kan settes direkte inn i overgangsbolig dersom det er idømt fengselsstraff på inntil 1 år. Fjerde ledd annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 11 gjeldande femte ledd vert nytt sjette ledd.

§ 14 fyrste og andre ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen kan overføre innsatte til et annet fengsel dersom

- det er sannsynlig at innsatte har begått eller vil begå en straffbar handling,
- det er grunn til å anta at innsatte vil unndra seg gjennomføringen,
- dette er nødvendig for å hindre at innsatte, til tross for at adferdsamtale er gjennomført, fortsetter å påvirke miljøet i fengslet på en særlig negativ måte,*
- overføring er nødvendig for å opprettholde ro, orden og sikkerhet i fengslet,
- bygningmessige eller bemanningmessige forhold eller plassmangel gjør det nødvendig,
- når særlige forhold foreligger som gjør overføring nødvendig av hensyn til en tilsatt eller vedkommendes tjenesteutøvelse eller omstendighetene for øvrig gjør det påkrevet, eller*
- det er nødvendig for å unngå en uheldig sammensetning av innsatte.*

Kriminalomsorgen kan også overføre innsatte til annet fengsel dersom overføringen ivaretar innsattes behov på en hensiktsmessig måte.

§ 14 gjeldande andre til sjuande ledd vert nye tredje til åttande ledd.

§ 14 femte ledd skal lyde:

Domfelte som gjennomfører forvaring eller strafferettslig særreaksjon i fengsel, kan overføres til avdeling tilrettelagt for innsatte med særlige behov, jf. § 10 annet ledd, selv om vilkårene i første ledd bokstavene a til g eller annet ledd ikke er oppfylt. Overføringen må være nødvendig for å forebygge brudd på ro, orden og sikkerhet eller for å ivareta domfeltes særlige behov.

§ 36 andre ledd andre punktum innledningen skal lyde:

Det kan *blant annet* bestemmes at innsatte skal

§ 37 fyrste ledd bokstav a skal lyde:

a) hindre at *innsatte fortsetter* å påvirke miljøet i fengslet på en særlig negativ måte,

§ 40 sjuande ledd tredje punktum skal lyde:

Første punktum gjelder ikke unnlatt oppmøte til samfunnsstraff som behandles etter bestemmelsene om brudd, jf. § 58.

§ 42 sjetten ledd vert oppheva.

Gjeldande sjuande til niande ledd vert nye sjetten til åttande ledd.

§ 44 andre ledd nytt tredje punktum skal lyde:

§ 58 *annet ledd annet punktum gjelder tilsvarende.*

§ 44 femte ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen kan anmode politiet om å avhente prøveløslatte etter straffeprosessloven § 461 *annet ledd* hvis det er nødvendig for å iverksette reaksjon etter første ledd.

§ 52 andre punktum skal lyde:

§§ 12, 15, 16, 20, 33, 35, 36, 40 *åttende ledd* og 41 til 45 i loven her gjelder ikke.

§ 58 andre ledd andre punktum skal lyde:

Samme myndighet treffer i slike tilfeller også avgjørelse om anke til lagmannsrett, fullbyrding etter straffeprosessloven § 455 og utsettelse av fullbyrdingen *utover seks måneder* etter straffeprosessloven § 459.

§ 58 fjerde ledd skal lyde:

Kriminalomsorgen kan anmode politiet om å avhente den domfelte etter straffeprosessloven § 461 *annet ledd* hvis det er nødvendig for å få iverksatt en reaksjon etter første ledd.

IV

Ikraftsettjing

1. Endringa i straffeprosessloven § 163 fyrste ledd tek til å gjelde frå det tidspunktet Kongen fastset.
2. Elles tek lova til å gjelde straks.

Oslo, i justiskomiteen, den 23. mai 2013

Per Sandberg

leder

André Oktay Dahl

ordfører

